

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка**

НН інститут педагогіки і психології

Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор _____ Ю.О. Лянной

« _____ » _____ 2019 р.

**ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
011 Освітні, педагогічні науки
(Методика виховної роботи)**

Виховна робота в закладах освіти для обдарованої учнівської молоді

Розробник:

Бойченко Марина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № ____ від « ____ » _____ 2019 р.

Завідувач кафедри

А. А. Сбруєва, доктор педагогічних наук, професор _____

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни «Виховна робота в закладах освіти для обдарованої учнівської молоді» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості підготовки педагогічних працівників до виховної роботи в закладах освіти для обдарованої учнівської молоді.

Метою викладання навчальної дисципліни «Виховна робота в закладах освіти для обдарованої учнівської молоді» є: формування в майбутніх фахівців у сфері виховної роботи та методики виховної роботи сучасного комплексного методологічного, творчого мислення викладання фахових дисциплін у вищій школі; посилення світоглядної та теоретичної підготовки магістрів спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки; формування загальних і професійних компетентностей, необхідних для вирішення завдання педагогічної підготовки магістрів до професійної діяльності; ознайомлення з основними напрямками розвитку сучасної педагогічної думки у сфері виховної роботи.

Завданнями навчальної дисципліни «Виховна робота в закладах освіти для обдарованої учнівської молоді» є: вивчення провідних концепцій обдарованості; освоєння системи знань про педагогічні методи, технології навчання й педагогічну майстерність; знайомство з основами виховної роботи в закладах освіти для обдарованої учнівської молоді, засобами взаємодії та управління виховним процесом.

Засвоєння програмного матеріалу дисципліни «Виховна робота в закладах освіти для обдарованої учнівської молоді» забезпечує оволодіння загальними та фаховими компетенціями відповідно до освітньо-професійної програми «Методика виховної роботи»: ЗК 1 – здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки і соціального життя, вдосконалювати й розвивати власний інтелектуальний та загальнокультурний рівень; ЗК 2 – здатність грамотно використовувати державну мову у процесі професійної діяльності, чітко та аргументовано висловлювати свої думки, міркування, почуття; використовувати одну з іноземних мов для одержання та оцінювання інформації в галузі професійної діяльності; ЗК 3 – здатність критично осмислювати основні світоглядні теорії і принципи у навчанні та професійній діяльності; ЗК 4 – здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватися принципів етики вихователя, вчителя; здатність

до саморефлексії та самовдосконалення; ЗК 6 – здатність здійснювати аналіз, синтез, оцінювання ситуації та/або завдання з метою виявлення шляхів їх розв’язання та прийняття рішення; ЗК 8 – здатність до продуктивного міжособистісного спілкування на основі принципів гуманізації й довіри; до ефективної співпраці у команді, до толерантного сприймання різноманітних думок, ідей; мультикультурність; ЗК 9 – здатність формувати ціннісні орієнтації молоді, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки суб’єктів навчання до свідомого вибору життєвого шляху, до професійного самовизначення; ЗК 10 – здатність керуватися базою правових норм і законів, нормативно правових актів, санітарно-гігієнічних правил, правилами і рекомендаціями зі здоров’язбереження дітей і учнівської молоді; ФК 1 – здатність використовувати та вдосконалювати власну систему знань та вмій з теорії та методики виховної роботи на основі володіння професійними знаннями (психолого-педагогічними, методичними, спеціальними, управлінськими, інформаційно-технологічними); ФК 2 – здатність розрізняти, критично осмислювати й використовувати традиційні та спеціальні підходи до виховання, сучасні методи й технології організації і здійснення виховної роботи в різних типах освітніх закладів; ФК 3 – здатність планувати та організовувати процес виховання, обирати та застосовувати відповідне методичне і дидактичне забезпечення; ФК 4 – здатність і готовність до створення методичного забезпечення виховного процесу в різних типах освітніх закладів, позашкільних закладів та закладів пенітенціарної системи; ФК 5 – здатність здійснювати об’єктивну діагностику рівня вихованості, контроль й оцінювання результатів виховної діяльності суб’єктів виховання; ФК 6 – здатність і готовність застосувати сучасні методи, технології, прийоми, засоби виховання у виховній роботі, спираючись на знання з психолого-педагогічних дисциплін, конкретних методик; ФК 8 – здатність і готовність проектувати та застосовувати сучасні педагогічні технології за для забезпечення оптимальних виховних умов формування особистості дітей та учнівської молоді, аналізувати та оцінювати різноманітні психолого-педагогічні, методичні фактори, передбачати можливі наслідки їх застосування; ФК 10 – здатність і готовність до розвитку позитивної мотивації у процесі самовиховання дітей, учнів, вихованців; ФК 11 – здатність до розуміння емоційного стану і мотивів поведінки дітей, учнів, вихованців; ФК 12 – здатність і готовність до відкритого спілкування і співпраці з дітьми, учнями, вихованцями, батьками, представниками дитячих і громадських організацій, місцевого самоврядування та інших

установ виховного значення в процесі здійснення виховної роботи; ФК 13 – здатність і готовність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології, опрацьовувати різні види інформації; ФК 14 – здатність до інноваційної діяльності, формування позитивного професійного досвіду, до педагогічного пошуку.

2. Результати навчання за дисципліною

Результати навчання за дисципліною «Виховна робота в закладах освіти для обдарованої учнівської молоді» передбачають такі освітні і професійні компетентності, що включають здатність до: набуття знань щодо становлення й розвитку освіти обдарованих; вивчення, узагальнення та впровадження в практичну роботу передового досвіду виховної роботи в закладах освіти для обдарованої учнівської молоді; аналізу та творчого переосмислення провідних авторських методик та педагогічних систем у сфері виховання обдарованої учнівської молоді; використання в педагогічному процесі сучасних методів та прийомів навчання й виховання; вироблення у студентів професійних орієнтирів щодо майбутньої виховної діяльності; здатність брати участь у професійних дискусіях та інтерактивних обговореннях, логічно аргументуючи власну точку зору; здатність використовувати інноваційні технології в практичній діяльності; володіння практичними способами пошуку наукової та професійної інформації з використанням сучасних комп'ютерних засобів, мережевих технологій, баз даних і знань; володіння дослідницькими навичками щодо вивчення актуальних проблем розвитку освіти обдарованих у сучасному світі; здатність розуміти високу соціальну значущість професії, відповідально і якісно виконувати професійні завдання, дотримуючись принципів професійної етики.

Знання	<p>ПРН 1</p> <p>ПРН 2</p> <p>ПРН 3</p> <p>ПРН 4</p> <p>ПРН 5</p>	<p>ПРН 1 – володіти знаннями про законодавчу базу щодо завдань, цілей, принципів, засад функціонування виховання підростаючого покоління в Україні;</p> <p>ПРН 2 – знати основи нормативно-правових засад, що регламентують діяльність освітніх закладів та інституцій, у яких здійснюється цілеспрямований виховний процес; напрями діяльності вихователя, педагога-організатора, методиста, завуча, директора, їх функціональні обов'язки; права і обов'язки суб'єктів освітнього процесу;</p>
--------	---	--

		<p>ПРН 3 – володіти знаннями про методи й підходи до аналізу та контролю стану виховної діяльності в освітніх установах;</p> <p>ПРН 4 – знати сучасні концепції, завдання, зміст, методи, організаційні форми і засоби процесу виховання; особливості та інструментарій психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу;</p> <p>ПРН 5 – знати традиційні та інноваційні технології організації і проведення методичної роботи в закладах освіти</p>
Уміння	<p>ПРН 8</p> <p>ПРН 12</p> <p>ПРН 14</p> <p>ПРН 15</p>	<p>ПРН 8 – уміти визначити напрям своєї діяльності, її конкретні цілі й завдання на кожному етапі виховної роботи, передбачати кінцевий результат; володіти методами визначення ефективності заходів, спрямованих на підвищення якості виховної роботи; уміти проектувати власну педагогічну систему у професійній діяльності;</p> <p>ПРН 12 – уміти аналізувати стан і фактори впливу на розвиток теорії і практики виховання; диференціювати зміст роботи відповідно до різних об’єкт-суб’єктів виховної роботи та конкретної ситуації;</p> <p>ПРН 14 – уміти проектувати виховну роботу за певним напрямом; розробляти плани виховної роботи;</p> <p>ПРН 15 – уміти визначати пріоритетні проблеми у виховній практиці; застосовувати інновації у практичній роботі; здійснювати виховну роботу з урахуванням змін у нормативно-правових документах</p>
Комунікація:	ПРН 18	<p>ПРН 18 – вдало вирішувати різноманітні конфліктні ситуації як у професійній діяльності, так і в особистому житті; аналізувати та об’єктивно оцінювати власну поведінку й особливості спілкування</p>

3. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ I. Виховна робота в закладах освіти для обдарованої учнівської молоді в контексті Концепції Нової української школи.

Тема 1. Освіта обдарованої учнівської молоді як галузь наукових знань: сучасні концептуальні підходи. Сутність освіти обдарованої учнівської молоді в Україні та провідних країнах світу.

Тема 2. Теоретико-методологічні підходи до вивчення природи обдарованості. Обдарованість як психолого-педагогічний феномен. Сутність та структура обдарованості. Концепції обдарованості.

Тема 3. Методики ідентифікації учнівської молоді з різними видами обдарованості. Методики ідентифікації інтелектуальної обдарованості. Методики виявлення творчих здібностей. Методики виявлення лідерських якостей. Методики виявлення специфічної академічної обдарованості.

Тема 4. Виховний потенціал закладів освіти для обдарованої учнівської молоді. Надання освітніх послуг та педагогічна підтримка обдарованої учнівської молоді в закладах загальної середньої освіти. Надання освітніх послуг та педагогічна підтримка обдарованої учнівської молоді в спеціалізованих закладах загальної середньої освіти. Надання освітніх послуг та педагогічна підтримка обдарованої учнівської молоді в закладах позашкільної освіти.

Тема 5. Створення середовища підтримки в закладах освіти для обдарованої учнівської молоді. Педагогічні умови виховання обдарованої учнівської молоді в закладах освіти різних типів.

Тема 6. Психолого-педагогічний супровід обдарованої учнівської молоді в закладах освіти на засадах Концепції Нової української школи. Роль та функції учасників освітнього процесу (адміністрації, учителів-предметників, класного керівника, психолога, соціального педагога, батьків) у вихованні обдарованої учнівської молоді.

Тема 7. Напрями виховної роботи в закладах освіти для обдарованої учнівської молоді. Методи та форми вихованої роботи та педагогічної підтримки учнівської молоді з різними формами обдарованості.

4. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

- Антонова, О. Є. (2007). *Теоретичні та методичні засади навчання педагогічно обдарованих студентів*. Житомир.
- Бех, І. Д. (2003). *Виховання особистості. Особистісно-орієнтований підхід: науково-практичні засади*. К.: Либідь.
- Бобир, О. В. (2005). *Особистісні характеристики юнацтва з різними формами обдарованості* (дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07). Дніпропетровськ.
- Бойченко, М. А. (2016). Зарубіжні психолого-педагогічні концепції обдарованості: сучасний стан. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 4 (58), 33–42.
- Бойченко, М. А. (2018). *Теоретичні та методичні засади освіти обдарованих школярів у США, Канаді та Великій Британії*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.

- Бочарова, О. А. (2011). Особливості педагогічної підтримки обдарованих учнів в Україні. *Наук. пр. Донец. нац. техн. ун-ту. Сер. Педагогіка, психологія і соціол.*, 10, 6–11.
- Завгородня, Н. М. (2006). *Педагогічні умови соціалізації обдарованих учнів у навчально-виховному середовищі загальноосвітнього навчального закладу* (автореф. ... канд. пед. наук: 13.00.05). К.: Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова.
- Зазимко, О. В. (2003). *Психологічні основи ідентифікації технічної обдарованості в юнацькому віці* (дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07). Київ.
- Закон України «Про освіту» (2017). *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 38–39, 380. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
- Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень* / за ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. (2006). Житомир: Вид-во Рута.
- Клименюк, Ю. М. (2009). *Підготовка майбутнього вчителя до розвитку інтелектуальної обдарованості учнів початкової школи* (автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04). Житомир.
- Коваленко, О. А. (2010). *Навчання обдарованих учнів у початковій школі (теоретичний і методичний аспекти)*. Х.: ХНПУ.
- Коваленко, О. А. (2011). *Теоретичні і методичні основи навчання академічно обдарованих учнів початкової школи* (автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.09). Кривий Ріг.
- Кульчицька, О. І. (2001). Специфіка дитячої обдарованості. *Обдарована дитина*, 1, 3–10.
- Кульчицька, О. І. (2003). Обдарованість: природа і сутність. У І. Зязюн, Н. Ничкало (ред.), *Професійна освіта: педагогіка і психологія: Польсько-український журнал*, (сс. 193–202). Ченстохова – Київ.
- Музика, О. Л. (2008). *Програма ціннісної підтримки здібностей та обдарованості «Три кроки»*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка.
- Науменко, Р. А. (2009). Державна підтримка обдарованої молоді: досвід України. *Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика*, 2, 224–233. К.: Ін-т обдарованої дитини АПН України.
- Сбруєва, А. А. (2013). Освіта обдарованих і талановитих: організаційні засади та тенденції розвитку міжнародного співробітництва. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 8 (34), 14–26.

Додаткові:

- Антонова, О. Є. (2006). Теоретико-методологічні підходи до вивчення природи обдарованості. *Педагогічний процес: теорія і практика*, 1, С. 7–17. К.: Вид-во «Міленіум».
- Антонова, О. Є. (2012). Теоретичні та практичні умови створення науково-педагогічного супроводу обдарованої особистості в Україні. *Spoleczeństwo i edukacja: Międzynarodowe Studia Humanistyczne*, 2, 386–399.
- Бойченко, М. (2016к). Особливості ідентифікації обдарованих школярів у загальноосвітніх навчальних закладах: американський досвід. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*, 2/34, 14–19.
- Демченко, В. В. (2010). *Підготовка педагогічних кадрів в обласних інститутах післядипломної освіти до роботи з обдарованими школярами* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Київ.
- Карпова, І. Г. (2010). *Соціально-педагогічні умови розвитку творчої обдарованості студентської молоді у позанавчальній діяльності вищого навчального закладу* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05). Київ.
- Ліневич, К. А. (2009). *Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів біології до роботи з обдарованими учнями основної школи* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Черкаси.

- Лякішева, А. В. (2007). *Соціально-педагогічні умови розвитку обдарованих дітей у центрах науково-технічної творчості* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.05). Київ.
- Сьома, С. О. (2016). *Організаційно-педагогічні засади діяльності хіміко-біологічних відділень Малої академії наук України (60-ті роки XX – початок XXI століття)* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01). Суми.